

### 3 Vakspecifieke regels

---

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.
- 2 Als gevraagd wordt naar het noemen van één van de negenenveertig 'kenmerkende aspecten', is een letterlijke weergave daarvan niet vereist. Er kan in de regel worden volstaan met een juiste omschrijving van het 'kenmerkend aspect' of van dat deel ervan dat relevant is voor de beantwoording van de vraag (er zijn kenmerkende aspecten die uit meerdere onderdelen bestaan).

### 4 Beoordelingsmodel

---

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

#### Door de tijd heen

---

**1 maximumscore 2**

De juiste volgorde is:

5, 6, 1, 4, 2, 3

*Opmerking*

*Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, mag 1 scorepunt worden toegekend.*

#### Vroegmoderne tijd

---

**2 maximumscore 4**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Palladio's werkwijze past bij de Renaissancetijd:

- omdat hij geïnspireerd wordt door zuilen/gebouwen uit de Oudheid / de klassieke vormentaal gebruikt voor zijn ontwerpen 1
- wat past bij 'de hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassieke Oudheid' 1
- omdat hij metingen verricht / de overblijfselen/de verhoudingen van klassieke gebouwen onderzoekt 1
- wat past bij 'het ontstaan van de nieuwe wetenschappelijke belangstelling' 1

*Opmerking*

*Alleen als een juist voorbeeld van een werkwijze die past bij de Renaissancetijd wordt genoemd, wordt telkens 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passend kenmerkend aspect.*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

**3 maximumscore 3**

Kern van een juist antwoord is:

- Het gegeven dat Wingfield volgens het anglicaanse geloof werd opgevoed, past bij 'de protestantse reformatie die splitsing van de christelijke kerk in West-Europa tot gevolg had' 1
- Het gegeven dat Wingfield vocht voor de Republiek, past bij 'het conflict in de Nederlanden dat resulteerde in de stichting van een Nederlandse staat' 1
- Het gegeven dat Wingfield naar Amerika vertrok om een kolonie te stichten, past bij 'het begin van de Europese overzeese expansie' 1

**4 maximumscore 3**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- John Smith beschrijft dat Wingfield te streng/hard optreedt / bepaalde kolonisten voortrekt / voorraden alleen deelt met zijn getrouwen, waardoor de kolonisten ontevreden worden / de veiligheid van de kolonie in gevaar is (wat leidt tot het afzetten van Wingfield) 2
- De bron is een persoonlijke brief aan een vriend, zodat Smith geen reden heeft de situatie/de gebeurtenissen in Chesapeake Bay anders voor te stellen 1

*Opmerking*

*Alleen als het antwoord bij de eerste deelvraag een combinatie bevat van een juiste verklaring voor het afzetten van Wingfield met een verwijzing naar de brief, worden scorepunten toegekend.*

**5 maximumscore 2**

Kern van een juist antwoord is:

- Door deze aanvallen moest de handel in slaafgemaakten/de trans-Atlantische handel in Nederlandse handen komen 1
- De aanvallen moesten de stichting van een Nederlandse staat ondersteunen omdat (een van de volgende): 1
  - door de opbrengst uit de veroverde gebieden/handelsstromen de Republiek meer geld kon besteden aan de bewapening tegen de Spanjaarden.
  - door deze aanvallen de Spanjaarden financieel werden getroffen, zodat zij minder legers konden inzetten tegen de Republiek.

*Opmerking*

*Alleen als bij de tweede deelvraag wordt ingegaan op strijd tussen de Republiek en Spanje, wordt 1 scorepunt toegekend.*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

**6 maximumscore 2**

Kern van een juist antwoord is:

- Door het onderzoek van De Bondt werden minder werknemers van de VOC uitgeschakeld door ziekte / konden meer gezonde werknemers (in India) meer werk verzetten 1
- wat 'de wereldwijde handelscontacten en het begin van een wereldeconomie' / 'de bloei in economisch opzicht van de Nederlandse Republiek' bevorderde (zodat het bestuur van de VOC het onderzoek noodzakelijk vond) 1

*Opmerking*

*Als het kenmerkend aspect 'de wetenschappelijke revolutie' wordt genoemd, wordt geen scorepunt toegekend (omdat dit voorbijgaat aan het belang van het bestuur van de VOC).*

**7 maximumscore 3**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De East India Company mocht eerst alleen vanuit factorijen werken / was voor de veiligheid afhankelijk van lokale heersers, maar kreeg nu meer autonomie / kon nu haar handelspositie verdedigen door het recht zich in het binnenland te vestigen / een fort te versterken / soldaten te legeren 2
- Met het verdrag van Allahabad kreeg de East India Company ook toestemming belasting te heffen / politieke soevereiniteit in delen van India 1

*Opmerking*

*Alleen als in het antwoord op de eerste deelvraag wordt ingegaan op de positie van de East India Company voor én na 1717, worden scorepunten toegekend.*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

**8 maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Daendels roept burgers op de strijd aan te gaan om ervoor te zorgen dat ze gelijkheid krijgen / dat afkomst niet langer bepaalt wie de macht heeft / de voorrechten van de adel verdwijnen (wat past bij een democratische revolutie) 1
- door te schrijven dat (een van de volgende): 1
  - burgers zich moeten bevrijden uit de slavernij.
  - de machthebbers beulen/bloedzuigers zijn.
  - 'gewone' jongens de wapens moeten opnemen tegen de (adellijke) machthebbers.
  - officieren op de vlucht zullen slaan voor boerenjongens.

*Opmerking*

*Alleen als een juiste uitleg wordt gegeven van de oproep tot een democratische revolutie, wordt 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.*

## Door de tijd heen

---

**9 maximumscore 2**

De juiste volgorde is:

3, 6, 4, 5, 2, 1

*Opmerking*

*Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.*